

Sag T-55/99

Confederación Española de Transporte de Mercancías (CETM) mod Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber

»Statsstøtte — begrebet støtte i EF-traktatens artikel 92, stk. 1's forstand (efter ændring nu artikel 87, stk. 1, EF) — begrundelse — forpligtelse til tilbagesøgning af støtte — støttemodtagernes berettigede forventning — proportionalitetsprincippet«

Rettens dom (Tredje Udvidede Afdeling) af 29. september 2000 II-3213

Sammendrag af dom

1. *Annullationsøgsmål — fysiske eller juridiske personer — retsakter, som berører dem umiddelbart og individuelt — beslutning på området for statsstøtte — søgsmål fra en sammenslutning, som varetager de fælles interesser hos virksomhederne inden for den pågældende sektor — realitetspåkendelse — betingelser*
(EF-traktaten, art. 173 (efter ændring nu art. 230 EF))
2. *Statsstøtte — begreb — foranstaltningens selektive karakter — objektive kriterier for tildeling — uden betydning*
(EF-traktaten, art. 92, stk. 1 (efter ændring nu art. 87, stk. 1, EF))

3. *Statsstøtte — påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne — konkurrencebegrænsning — bedømmelseskriterier — driftsstøtte*
(EF-traktaten, art. 92, stk. 1 (efter ændring nu art. 87, stk. 1, EF))
4. *Statsstøtte — begreb — foranstaltning, som ikke stiller støttemodtagerne lige så gunstigt som deres konkurrenter i de andre medlemsstater — omfattet af begrebet*
(EF-traktaten, art. 92, stk. 1 (efter ændring nu art. 87, stk. 1, EF))
5. *Statsstøtte — påvirkning af samhandelen mellem medlemsstater — kriterier — konkurrencebegrænsning — støttemodtagende virksomhed, som ikke deltager i grænseoverskridende virksomhed*
(EF-traktaten, art. 92 (efter ændring nu art. 87 EF))
6. *Statsstøtte — påvirkning af samhandelen mellem medlemsstater — konkurrencebegrænsning — støtte af beskeden størrelse*
(EF-traktaten, art. 92, stk. 1 (efter ændring nu art. 87, stk. 1, EF))
7. *Statsstøtte — beslutning fra Kommissionen, som fastslår, at en støtte, der ikke er anmeldt, er uforenelig med fællesmarkedet — begrundelsespligt — rækkevidde*
(EF-traktaten, art. 92 (efter ændring nu art. 87 EF), art. 93, stk. 3, og art. 190 (nu art. 88, stk. 3, EF og 253 EF))
8. *Statsstøtte — tilbagesøgning af ulovlig støtte — støtte ydet i strid med traktatens artikel 93 (nu artikel 88 EF) — støttemodtagerens eventuelle berettigede forventning — beskyttelse — betingelser og begrænsninger*
(EF-traktaten, art. 93 (nu art. 88 EF))
9. *Statsstøtte — tilbagesøgning af ulovlig støtte — Kommissionens skønsmæssige — tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet — foreligger ikke*
(EF-traktaten, art. 93, stk. 2, første afsnit (nu art. 88, stk. 2, første afsnit, EF))
10. *Statsstøtte — påtænkt støtte — gennemførelse inden Kommissionens endelige beslutning — Kommissionens beslutning med pålæg om tilbagesøgning af støtte — begrundelsespligt — rækkevidde*
(EF-traktaten, art. 93, stk. 3 (nu art. 88, stk. 3, EF))

1. En sammenslutning, som varetager virksomheders fælles interesse, kan principielt kun indgive annullations-søgsmål vedrørende en endelig afgørelse fra Kommissionen om statsstøtte,

såfremt de pågældende virksomheder også kan gøre det individuelt, eller såfremt sammenslutningen kan godtgøre at have en selvstændig retlig interesse i søgsmålet, bl.a. fordi dens

stilling som forhandlingsorgan berøres af den retsakt, som påstås annulleret.

offentlige virksomheder og lokale offentlige servicevirksomheder, og når de øvrige brugere af sådanne typer køretøjer, nemlig større virksomheder, ikke har mulighed for at udnytte foranstaltningen.

(jf. præmis 23)

2. En statslig foranstaltnings specificitet, dvs. dens selektive karakter, er et af kendetegnene ved begrebet statsstøtte i traktatens artikel 92, stk. 1's forstand (efter ændring nu artikel 87, stk. 1, EF). I den forbindelse skal det undersøges, om den pågældende foranstaltning indebærer fordele alene for visse virksomheder eller visse erhvervssektorer.

Den omstændighed, at en støtteforanstaltning ikke er rettet mod en eller flere bestemte støttemodtagere, som er afgrænset på forhånd, men at den er betinget af en række objektive kriterier, i henhold til hvilke støtten kan ydes inden for rammerne af en på forhånd fastsat rammebevilling til fordel for et ubestemt antal støttemodtagere, der ikke er individualiseret på forhånd, giver ikke i sig selv grundlag for at afvise, at foranstaltningen er selektiv og derved udgør en statsstøtte efter traktatens artikel 92, stk. 1. En foranstaltning må anses for selektiv og dermed for specifik i henhold til traktatens artikel 92, stk. 1, når de af den omfattede brugere af erhvervskøretøjer alene kan være — og faktisk kun er — fysiske personer, små og mellemstore virksomheder, lokale og regionale

De offentlige myndigheder kan i øvrigt ikke nøjes med at påberåbe sig lovligheden af de formål, som tilstræbes med vedtagelsen af en støtteforanstaltning, for at denne kan anses for en generel foranstaltning, der falder uden for traktatens artikel 92, stk. 1. Denne traktatbestemmelse sonderer ikke efter grundene til eller hensigten med de statslige interventioner, men definerer dem i kraft af deres virkning. Den omstændighed alene, at en foranstaltning har til formål at forny parken af erhvervskøretøjer i en medlemsstat af hensyn til beskyttelsen af miljøet og forbedringen af trafikikkerheden, giver derfor ikke grundlag for at antage, at den udgør et system eller en generel foranstaltning.

(jf. præmis 39, 40, 47 og 53)

3. Driftsstøtte, der har til formål at friholde de støttemodtagende virksomheder for alle eller en del af de omkostninger, som de normalt selv skulle have afholdt i forbindelse med den løbende

drift eller deres normale aktiviteter, fordrejer i princippet konkurrencevilkårene.

(jf. præmis 83)

4. Den omstændighed, at støttemodtagerne ikke trods den fordel, de har oppebåret på grund af en offentlig intervention, har været lige så gunstigt stillet som deres konkurrenter i de andre medlemsstater, indebærer ikke, at interventionen falder uden for begrebet støtte i traktatens artikel 92, stk. 1's forstand (efter ændring nu artikel 87, stk. 1, EF).

(jf. præmis 85)

5. Når en finansiel støtte, som ydes af en stat eller ved hjælp af statsmidler, styrker visse virksomheders stilling i forhold til andres, som disse konkurrerer med i samhandelen inden for Fællesskabet, må det antages, at samhandelen påvirkes af støtten.

Desuden kan en støtte påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne og fordreje konkurrencen, selv om den støttemodtagende virksomhed, som er

i konkurrence med virksomheder fra andre medlemsstater, ikke selv deltager i den grænseoverskridende virksomhed. Når en medlemsstat yder støtte til en virksomhed, kan det indenlandske udbud nemlig derved blive opretholdt eller forøget med den konsekvens, at chancerne for de virksomheder, der er etableret i de øvrige medlemsstater, for at tilbyde deres ydelser på denne medlemsstats marked, herved kan blive formindsket.

(jf. præmis 86)

6. Forbuddet i traktatens artikel 92, stk. 1 (efter ændring nu artikel 87, stk. 1, EF), gælder for enhver støtte, som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencen, uanset støttens størrelse, i det omfang den påvirker samhandelen mellem medlemsstater. Den omstændighed, at en støtte er forholdsvis ubetydelig, eller at den støttemodtagende virksomhed er af beskeden størrelse, udelukker ikke på forhånd, at samhandelen mellem medlemsstaterne kan være påvirket. Når den pågældende sektor er kendetegnet ved en stærk konkurrence, vil også en forholdsvis beskeden støtte være egnet til at påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.

Det er i så henseende ikke nogen betingelse efter domspraksis, at konkurrencefordrejningen — eller truslen herom — er mærkbar eller væsentlig,

eller at påvirkningen af samhandelen er det.

(jf. præmis 92 og 94)

7. Selv om det i visse tilfælde kan fremgå af selve de omstændigheder, hvorunder en støtte ydes, at den kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne og fordreje eller true med at fordreje konkurrencevilkårene, påhviler det i det mindste Kommissionen at angive disse omstændigheder i beslutningens begrundelse.

Det påhviler dog ikke Kommissionen at foretage en økonomisk analyse af den reelle situation på det pågældende marked, de støttemodtagende virksomheders markedsandel, de konkurrerende virksomheders stilling og samhandelen mellem medlemsstaterne vedrørende de pågældende tjenesteydelser, når den har forklaret, på hvilken måde støtten fordrejer konkurrencen og påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.

Desuden er Kommissionen ikke, når støtten er ydet ulovligt, forpligtet til at påvise den reelle virkning, som støtten har haft på konkurrencen og samhandelen mellem medlemsstaterne. En sådan forpligtelse ville nemlig være ensbetydende med at begunstige de medlemsstater, der yder støtte under tilsidesættelse af underrettningspligten

ifølge traktatens artikel 93, stk. 3 (nu artikel 88, stk. 3, EF), på de medlemsstaters bekostning, der giver underretning om en påtænkt støtte. Endvidere er Kommissionen ikke forpligtet til i begrundelsen for de beslutninger, som det påhviler den at træffe for at sikre anvendelsen af konkurrencereglerne, at tage stilling til alle de argumenter, som de berørte har fremført for den. Det er tilstrækkeligt, at den redegør for de faktiske omstændigheder og retlige betragtninger, der har været afgørende for beslutningens konklusion.

(jf. præmis 100 og 102-105)

8. Den kontrol, som Kommissionen skal føre med statsstøtte i medfør af traktatens artikel 93 (nu artikel 88 EF), har sit grundlag i ufravigelige principper, hvorfor en virksomhed principielt ikke kan have nogen berettiget forventning om, at den støtte, den har modtaget, er lovlig, medmindre den er blevet ydet under iagttagelse af den i nævnte traktatbestemmelse fastlagte procedure. En påpasselig erhvervsdrivende må nemlig normalt være i stand til at forvisse sig om, at denne procedure er blevet fulgt.

Det kan dog ikke udelukkes, at modtagere af en ulovlig støtte kan modsætte sig tilbagebetalingen under henvisning til ekstraordinære omstændig-

heder, der har kunnet skabe en berettiget forventning hos dem om, at støtten var lovlig.

(jf. præmis 121 og 122)

9. Når Kommissionen fastslår, at en statsstøtte er uforenelig med fællesmarkedet, kan den pålægge den pågældende medlemsstat at kræve den tilbage fra støttemodtagerne, da ophævelsen af en ulovlig støtte ved tilbagesøgning er den logiske følge af, at støtten er fundet ulovlig, såfremt det herved er muligt at genoprette den oprindelige situation.

Medmindre der foreligger ekstraordinære omstændigheder, udøver Kommissionen ikke sin skønsbeføjelse fejlagtigt, når den kræver, at medlemsstaten skal tilbagesøge den ulovligt ydede støtte, eftersom Kommissionen herved alene genopretter den oprindelige situation.

Tilbagesøgning af en ulovligt udbetalt statsstøtte for herved at genoprette den oprindelige situation kan endvidere principielt ikke betragtes som en foranstaltning, der står i misforhold til formålene i traktatens bestemmelser om statsstøtte. Selv om en sådan foranstaltning iværksættes lang tid efter tildelingen af den pågældende støtte, kan den heller ikke anses for en sanktion, som er uden hjemmel i fællesskabsretten.

(jf. præmis 160, 161 og 164)

10. Hvad angår statsstøtte gælder, at når en påtænkt støtte allerede er blevet udbetalt i strid med traktatens artikel 93, stk. 3 (nu artikel 88, stk. 3, EF), er Kommissionen, som har beføjelse til at pålægge de nationale myndigheder at tilbagesøge støtten, ikke forpligtet til at anføre en særlig begrundelse for retten til at udøve denne beføjelse.

(jf. præmis 172)